

Виховна функція особистості викладача у процесі навчання

І.М.ЗОЛОТАРЬОВА, канд. психол. наук, Л.Ф.КРУТОВА, Т.В.БЛАЖКО
Харківська національна академія міського господарства

Виховання, освіта і навчання – три найважливіші категорії педагогіки, що тісно пов'язані між собою та знаходяться у відповідному співвідношенні.

Найважливіша категорія – виховання, що розглядається як система відповідних заходів, спрямованих на зміну ставлення до себе, світу, людей, вчинків та поведінки в цілому тих, кого виховуєш. Виховання – поняття вельми широке за значенням і містить у собі два інших – навчання та освіту.

У процесі здобуття знань майбутніми фахівцями змістовна складова трьох категорій реалізується перш за все в аудиторній роботі як пізнавальна діяльність студентів, що організується та контролюється викладачем. Така діяльність формується у ході педагогічного спілкування – системі відповідних стосунків між тим, хто навчає, і тими, хто навчається.

Вагома роль у даному спілкуванні надається викладачу: він старший за віком, більше знає та вміє, має професійний та життєвий досвід. Особистість викладача постає у декількох функціях: як джерела інформації, організатора взаємодії зі студентами, сприйняття, порозуміння та оцінки одне одного. Саме тому особистість того, хто навчає, має нести відповідну виховну функцію: викладач не лише озвучує інформацію, він постає перед студентами як та людина, що ставленням до своєї роботи, до аудиторії, до себе впливає на світогляд молоді, її цінності та вчинки. Виховна функція особистості викладача, таким чином, може бути розглянута як вагома частина процесу виховання в цілому. Така особистість має розглядатися як зразок ставлення до людей та світу, як взірєць, що може бути взятий за приклад.

Молоді люди дуже добре відчувають нещирість та фальш, вони часто потребують допомоги у вирішенні життєвих проблем. Саме тому спостереження за тим, яким є той, хто навчає, може відіграти неабияку роль у пошуках життєвої позиції молодій людині.

Виховна функція особистості викладача реалізується у структурі його професійної діяльності. До неї психологи відносять:

1. Педагогічний професіоналізм, бездоганне володіння матеріалом.
2. Загальна культура.
3. Культура мовлення.

4. Соціальні перцепції, вміння адекватно сприймати тих, кого навчаєш.

5. Гнучкість формування стосунків, вміння у разі необхідності змінити тон, стиль спілкування, передати ініціативу тим, кого навчаєш.

6. Збалансованість ставлення особистості. З одного боку, – доброзичливість, з іншого – вимогливість, уникання будь-якого панібратства зі студентами.

Таким чином, особистість викладача – його професійне знаряддя. І від того, в якій мірі він володіє цим знаряддям, у значній мірі залежить очікувана мета процесу виховання – наявність відповідних змін у відповідній людині як наслідок спеціально організованих дій.